

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že uznesením vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, národnej protizločineckej jednotky, odboru Západ ČVS: PPZ-189/ NKA-PZ-ZA-2018 zo 17. apríla 2018 (ďalej len „uznesenie o vznesení obvinenia“) bolo sťažovateľom vznesené obvinenie za zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 Trestného zákona spáchaný formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona na skutkovom základe uvedenom v tomto uznesení.
3. Prokurátorka Okresnej prokuratúry Trnava (ďalej len „okresná prokuratúra“) podala 10. júna 2019 na okresnom súde obžalobu č. k. 1 Pv 131/18/2207-57 za skutky uvedené v uznesení o vznesení obvinenia.
4. Sťažovateľom ako obžalovaným bolo 12. marca 2020 doručené predvolanie na hlavné pojednávanie vedené pod sp. zn. 4 T 41/2019, ktoré sa malo konať 3. novembra 2020, spolu s výzvou na predloženie návrhov na vykonanie dôkazov na hlavnom pojednávaní, na ktorú reagovali sťažovatelia podaniami zo 17. apríla 2020 a z 15. júla 2020.
5. Rozsudkom Špecializovaného trestného súdu, pracoviska Banská Bystrica (v inom trestnom konaní) č. k. BB-4T 36/2018-18383 z 25. septembra 2020 (ďalej len „odsudzujúci rozsudok“) boli sťažovatelia uznaní vinnými a bol im uložený trest odňatia slobody na doživotie. Proti predmetnému rozhodnutiu podali sťažovatelia odvolanie.
6. Upovedomenie okresného súdu o zrušení termínu hlavného pojednávania nariadeného na 3. november 2020 z dôvodu neprávoplatného odsúdenia sťažovateľov v inej trestnej veci (bod 5) bolo sťažovateľom doručené 26. októbra 2020.
7. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením č. k. 3 To 3/2021 zo 7. júla 2021 odvolanie sťažovateľov proti odsudzujúcemu rozsudku zamietol, čím sa stal tento právoplatným.
8. Podaním z 18. júla 2022 sťažovatelia podali na okresnom súde sťažnosť na nečinnosť okresného súdu podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku a sťažnosť na prieťahy v konaní podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“).
9. Prípisom okresného súdu č. k. Spr 127/22 z 3. augusta 2022 bola sťažnosť sťažovateľov vybavená predsedníčkou okresného súdu ako nedôvodná a neopodstatnená.
10. Ku dňu podania ústavnej sťažnosti predseda senátu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 41/2019 sťažnosť sťažovateľov podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku žiadnym spôsobom nevybavil.

II.

Argumentácia sťažovateľov

11. Sťažovatelia uviedli, že začiatok plynutia primeranej lehoty podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sa v trestných veciach odvíja od oficiálneho oznámenia príslušných orgánov, že sa dotknutá osoba dopustila trestného činu. Sťažovateľom bolo vznesené obvinenie uznesením zo 17. apríla 2018, teda trestné konanie trvá ku dňu podania ústavnej sťažnosti viac ako 4 roky a 4 mesiace.
12. Pokiaľ ide o namietané konanie pred okresným súdom, uvedené začalo podaním obžaloby 10. júna 2019, teda trvá viac ako 3 roky a 2 mesiace. Okresný súd zostal od podania obžaloby prakticky nečinný, nevykonával žiaden procesný úkon v záujme čo najrýchlejšieho dosiahnutia

právnej istoty pre sťažovateľov. V súčasnosti nie je možné podľa sťažovateľov ani predpokladať približné skončenie namietaného súdneho konania, ku ktorého predĺženiu sťažovateľa nijako neprispeli. Sťažovatelia zastávajú názor, že neexistuje žiadna prekážka, ktorá by bránila okresnému súdu vo veci konať a rozhodnúť.

13. Podľa sťažovateľov všetky označené orgány verejnej moci postupujú neefektívne a nesústredene, ich konanie nevedie k odstráneniu právnej neistoty, čím porušujú označené práva sťažovateľov.

14. I samotným nevybavením sťažnosti pre nečinnosť okresného súdu podanej podľa § 55 ods. 2 Trestného poriadku došlo taktiež k porušeniu označených práv sťažovateľov.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

15. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) postupom Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, národnej protizločineckej jednotky, odboru Západ v konaní vedenom pod ČVS: PPZ-189/NKA-PZ-ZA-2018, postupom okresnej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Pv 131/18/2207, postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. Spr 127/22 a sp. zn. 4 T 41/2019.

III.1. K namietanému porušeniu označených práv postupom Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, národnej protizločineckej jednotky, odboru Západ a postupom okresnej prokuratúry:

16. Podľa judikatúry ústavného súdu základné právo na konanie bez zbytočných prietáhov zaručené čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) sa v prípade konania pred orgánmi činnými v trestnom konaní chráni po začatí trestného stíhania, keď sa občan stáva účastníkom tohto konania buď ako obvinený, alebo ako poškodený (II. ÚS 41/98, II. ÚS 20/02). Účel základného práva na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ktorým je predovšetkým odstránenie stavu právnej neistoty obvineného, sa aj v prípravnom trestnom konaní sleduje konaním a rozhodovaním príslušných orgánov v primeranej lehote (III. ÚS 99/02, II. ÚS 649/2016, II. ÚS 215/2015). Právna neistota sa týka toho, či orgán činný v prípravnom konaní (spravidla vyšetrovateľ) navrhne podanie obžaloby alebo navrhne v závislosti od výsledkov dokazovania v prípravnom konaní iný spôsob konečného rozhodnutia, napríklad zastavenie trestného stíhania (I. ÚS 316/2014).

17. V súlade so svojou judikatúrou (obdobne IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 26/07, III. ÚS 41/07, II. ÚS 46/07, I. ÚS 96/07, II. ÚS 214/08, II. ÚS 700/2017) ústavný súd poskytuje ochranu základnému právu na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy len vtedy, ak bola ústavná sťažnosť na ústavnom súde uplatnená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného práva mohlo dochádzať alebo porušenie v tom čase ešte mohlo trvať.

18. Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcejmu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú

preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05, IV. ÚS 21/2012).

19. Ústavná sťažnosť na postup označených porušovateľov bola ústavnému súdu doručená 5. septembra 2022, teda až so značným časovým odstupom po tom, ako bolo ukončené prípravné konanie (z chronológie úkonov predložených sťažovateľmi vyplýva, že prokurátor okresnej prokuratúry podal okresnému súdu obžalobu 10. júna 2019, pozn.) a predmetná vec sa už nachádzala v štádiu prvostupňového konania, v rámci ktorého koná a rozhoduje okresný súd.

20. Z uvedeného vyplýva, že v čase podania ústavnej sťažnosti označené orgány činné v trestnom konaní už neboli oprávnené v predmetnej trestnej veci konať, pretože spis sa nachádzal na okresnom súde, a teda nemohli ovplyvniť priebeh trestného konania a ani porušovať základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy už viac ako tri roky. Ukončením vyšetrovania a podaním obžaloby označené orgány činné v trestnom konaní vykonali všetky zákonom predpokladané a dovolené úkony na odstránenie právnej neistoty sťažovateľov. Z uvedeného dôvodu bolo treba vec posudzovať so zreteľom na čl. 2 ods. 2 ústavy ako vec, v ktorej ústavná úloha týchto orgánov verejnej moci pri odstraňovaní právnej neistoty skončila v prípade vyšetrovateľa skončením vyšetrovania, predložením spisového materiálu príslušnej prokuratúre a zo strany okresnej prokuratúry podaním obžaloby okresnému súdu, čo spolu predstavovalo obdobie v trvaní 13 mesiacov.

21. V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že proti namietanému porušovaniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom označených orgánov činných v trestnom konaní sa sťažovatelia mohli brániť podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v čase, keď sa vec nachádzala v konaní pred týmito orgánmi verejnej moci a tieto ešte mohli ovplyvniť priebeh konania, prípadne prietahy v ňom.

22. Keďže v trestnej veci, v ktorej sťažovateľ vystupoval ako obvinený, v čase doručenia ústavnej sťažnosti už označené orgány činné v trestnom konaní nekonali, ako aj so zreteľom na podstatu a účel základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti vyhodnotil ako zjavne neopodstatnenú, a preto ju podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na predbežnom prerokovaní z tohto dôvodu odmietol (obdobne napr. II. ÚS 24/06, IV. ÚS 26/07, III. ÚS 300/08, IV. ÚS 21/2012, II. ÚS 215/2015, III. ÚS 114/2016, III. ÚS 101/2017, II. ÚS 184/2020).

III.2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu:

23. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu.

24. Ako z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, v čase jej podania sa predmetná trestná vec nachádzala v štádiu konania pred okresným súdom, ktorému bola 12. júna 2019 doručená obžaloba. Okresný súd vo veci nariadil hlavné pojednávanie na 3. november 2020, ktoré následne zrušil upovedomením doručeným sťažovateľom 26. októbra 2020 z dôvodu neprávoplatného odsúdenia

sťažovateľov v inej trestnej veci, kde im bol uložený trest odňatia slobody na doživotie. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením č. k. 3 To 3/2021 zo 7. júla 2021 potvrdil doživotné odsúdenie sťažovateľov.

25. Následne okresný súd nariadil neverejné zasadnutie v trestnej veci sťažovateľov na 12. september 2022, na ktorom uznesením rozhodol o zastavení trestného stíhania sťažovateľov podľa § 244 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku v spojení s § 215 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku, pretože tresty, ku ktorým mohlo viesť trestné stíhanie sťažovateľov v danej veci, boli celkom bez významu popri trestoch, ktoré im boli uložené v inom trestnom konaní. Zo zistenia ústavného súdu vyplýva, že uznesenie okresného súdu č. k. 4 T 41/2019 z 12. septembra 2022 je v súčasnosti doručované sťažovateľom (z dôvodu vyčiarknutia jedného z obhajcov zo zoznamu advokátov bude ustanovený nový obhajca).

26. Vydaniu predmetného uznesenia predchádzala sťažnosť sťažovateľov na prietahy v konaní adresovaná predsedovi okresného súdu podaná podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku a súčasne podľa § 62 zákona o súdoch a doručená 19. júla 2022, vybavená podpredsedníčkou okresného súdu v odpovedi č. k. Spr 127/22 z 3. augusta 2022 ako sťažnosť podaná podľa § 62 ods. 1 zákona o sudcoch a podnet podľa § 215 Trestného poriadku, keďže sťažovatelia nežiadali o určenie lehoty na vykonanie úkonu, ale o odstránenie prietahov v trestnom konaní a zastavenie trestného stíhania. Sťažnosť bola vyhodnotená ako nedôvodná a neopodstatnená. Uvedený postup okresného súdu hodnotí ústavný súd v okolnostiach danej veci ako ústavne udržateľný.

27. Posúdením tejto časti ústavnej sťažnosti ústavný súd konštatuje, že ústavný súd dobu konania pred okresným súdom nepovažuje za ústavne nekonformnú aj so zreteľom na skutočnosť, že sťažnosť na prietahy v konaní podaná sťažovateľmi v danej veci urýchlila namietané trestné konanie vedené pred okresným súdom, ktorý vo veci rozhodol v priebehu 2 mesiacov od podania tejto sťažnosti, čím bola právna istota sťažovateľov nastolená. Súčasne ústavný súd zohľadnil, že sťažovatelia podali ústavnú sťažnosť sedem kalendárnych dní pred konaním neverejného zasadnutia okresného súdu, na ktorom okresný súd zastavil ich trestné stíhanie. Za daných okolností už ingerencia ústavného súdu do namietaného trestného konania nebola vzhľadom na očakávané rozhodnutie o zastavení trestného stíhania v danej trestnej veci (táto skutočnosť bola sťažovateľom známa) potrebná, zdôrazňujúc najmä významnú preventívnu funkciu ústavnej sťažnosti ako účinného prostriedku na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 225/05, III. ÚS 317/05, II. ÚS 67/06).

28. Ústavný súd zastáva názor, že doterajšia dĺžka napadnutého konania vedeného okresným súdom vzhľadom na nevyhnutnosť vyčkania na rozhodnutie v inej trestnej veci sťažovateľov z dôvodu možného uloženia súhrnného trestu, ako aj s prihliadnutím na zastavenie trestného stíhania sťažovateľov nepredstavuje taký závažný a ústavne relevantný zásah do podstaty a účelu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý by odôvodňoval prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľov už pri predbežnom prejednaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.3. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom:

29. Vo vzťahu k žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ústavný súd konštatuje, že takýmto žiadostiam vyhovie v prípade súčasného (kumulatívneho) splnenia podmienok vyplývajúcich z § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde a jeho ustálenej doterajšej judikatúry v tejto oblasti, t. j. 1. ak ustanovenie právneho zástupcu odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa (ak vzhľadom na svoje majetkové pomery nedisponuje dostatočnými zdrojmi na úhradu trov právneho zastúpenia) a 2. ak zároveň nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

30. Ústavný súd po preskúmaní ústavnej sťažnosti v jej podstatnom základe konštatuje (bez potreby skúmania majetkových pomerov sťažovateľov), že nebola splnená druhá podmienka na ustanovenie právneho zástupcu, keďže v prípade sťažovateľov ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku, ako to vyplýva z tohto rozhodnutia, a ani ustanovenie právneho zástupcu by na prijatých záveroch ústavného súdu nič nezmenilo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. novembra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu